

passed 9 November 2014, finally dispelled this notion and that along with the Spanish identity in the country also exist a Catalan identity. After all, it should be noted that the initiators of the referendum in addition to the economic situation in Spain and Catalonia argued their position by emphasizing the fact that the Catalans have their own identity. Author analyzes Spain's historical events, reveals their subsequent impact on the formation of Catalan identity and tendency to politicization of Catalan identity. And also author makes a distinction of separate stages of this process.

Keywords: Spain, Catalonia, Catalan identity, the history of Catalonia, a political movement.

УДК 327.7

ШЫҒУ ЖӘНЕ АЙМАҚТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ: ДУШАНБЕ САММИТІ (11-12.09.2014)

А.Р. Әлімбаев, Б.З. Бюжесва – *Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ.*
E-mail: aman19@mail.ru

Аңдатпа. Мақалада аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз ету шеңберіндегі ШЫҒУ мүше-мемлекеттерінің өзара әрекеттестігінің негізі болып табылатын негізгі мәселелері қарастырылады. Осыған орай, Шанхай ынтымақтастық ұйымының (ШЫҒУ) басты міндеттері аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, лаңкестікпен, экстремизммен және заңсыз есірткі айналымымен күрес болып қала береді. ШЫҒУ-ның негізгі мақсатына қатысушы елдер арасындағы өзара сенімділік пен тату көршілік жатады. 2014 жылы қыркүйекте Душанбе қаласында өткен ШЫҒУ-ның кезекті саммитінде аймақтық қауіпсіздік мәселесі бойынша бірлескен декларация қабылданған болатын және бірқатар басқа да құжаттарға қол қойылған еді. Душанбеде есірткі тасымалымен күрес бойынша ғана ШЫҒУ-ның бірыңғай құрылымын құрып қоймай, сондай-ақ лаңкестікпен күрес үшін де бірыңғай құрылым құру қажеттілігі мәлімделінген болатын. Шынмәнінде бұл әскери одақтың қалыптасу үдерісінің бастамасын білдіреді, өйткені бір қолбасшылыққа бағынған ортақ әскери құрылымысыз және ортақ жауға қарсы ресурсты да бірлесіп пайдаланбайынша лаңкестіктің қатерге қарсы тұру мүмкін емес.

Түйін сөздер: саясат, аймақтық қауіпсіздік, ынтымақтастық, лаңкестік, экстремизм, есірткі, декларация.

Қоғамның қауіпсіздігі тек қоғамдық жүйенің құрамдас бөліктерінің қауіпсіздігіне ғана емес сонымен бірге олардың арасындағы байланыстар мен өзара әрекеттестігінің қауіпсіздігіне де тәуелді екендігі белгілі. Соған орай кез-келген өзара әрекеттестік ең алдымен өзаралық мүдделердің негізінде құрылады. Қоғамның құрамдас бөліктерінің өзара әрекеттестігі кез-келген қатерден қолайлы қорғану деңгейіне ұмтылуға негізделгені айқын. Дегенмен, қазіргі кезеңдегі қауіпсіздік мәселесінің қыр-сырын толық қамту мүмкіндігі қиындай түсеуде. Қазіргі даму кезеңіндегі халықаралық лаңкестіктің өзі мемлекеттің, тіпті адамзаттың қауіпсіздігіне аса зор қатер туғызуда. Мемлекеттер алғаш рет «ешқайдан», «ешкімнен» шыққан қатерлерге тап болуда. Бүгінгі жаһандану заманында ақпараттық дәуір кезінде жергілікті деңгейде ғана болған қауіп-қатерлерді ғаламдық көлемге көтерілуіне мүмкіндік жасауда. Олай болса, қазіргі мемлекеттер мен қоса халықаралық жүйе де лаңкестікке қарсы тұра алатындай деңгейге шығуы керек. Сонымен бірге, заңсыз нарықтың да кең етек алуы әлемдік жүйені ғана күйзеліске әкеп жатқан жоқ, сондай-ақ ұлттық мемлекеттердің де қауіпсіздігіне нұқсан келтіруде. Экономикалық тұрғыдан артта қалған елдерде нарықтық қатынастар мен демократиялық құндылықтарға қарсы діни экстремизм мен жаппай қыру қаруларын имденуге ұмтылыс орын алған. Соңғы кездері мемлекеттер ішінде орын алған этникалық қақтығыстар да жалпы аймақтық қауіпсіздік негіздерін шайқалтуда. Тіпті адам санының өсуі, онымен үйлесіп жатқан көші-қон, жұқпалы дерттер, кедейшілік деңгейінің ұлғаюы сияқты мәселелер де қауіпсіздікке қосымша қатер туғызып жатқанын білеміз.

Яғни, қазіргі заманғы қауіптер мен қатерлердің жаһандану және мемлекеттердің егемендігі ұғымдарымен қатарласып өмір сүруі мен оған әсері өзара арақатынас мәселесін одан бетер өршітіп жіберді. Осыған орай, ортақ мәселелерді шешу жолындағы интеграциялық үдерістерді тереңдету және аймақтық қоғамдастықтың іс-әрекетін біріктіру мақсатында мемлекеттер өздеріне ерікті түрде міндеттемелер алып, өздерінің кейбір функциялары мен өкілеттіктерін мемлекеттерден жоғары деңгейде әрекет жасайтын халықаралық ұйымдарға беруге мәжбүр. Бұл өзін өзі ақтайтын қадам, өйткені бүгінгі заманда мемлекет-тер аймақтық, әлемдік қауіпсіздікті бірлесе отырып қана қамтамасыз ете алады.

Осы ретте, еуразиялық аймақта 2001 жылы құрылған Шанхай ынтымақтастық ұйымының (ШЫҒУ) қызметі де аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді негізге алғандығы сөзсіз. ШЫҒУ-ның он үш жыл көлеміндегі қызметіне көңіл бөлетін болсақ, мүше-мемлекет басшыларының әрбір кездесуі ең алдымен мемлекет аралық өзара әрекеттестіктің негізінде аймақтағы қауіпсіздік мәселесін қалай қамтамасыз етеміз деген сұраққа жауап іздеп, соған қатысты шешім қабылдаумен болғанына көз жеткіземіз. Осы мәселеде бірқатар нақты іс-шаралар да жүзеге асуда. Олай болса, мүше-мемлекет басшыларының соңғы кездесуінде де аймақтық қауіпсіздік мәселесі назардан тыс қалған жоқ.